

FLORIADE 2022 ALMERE

POLITICI
ALS
PRETPARK
EXPLOITANTEN

Hans van Driem
Epe, 18-1-2021

Samenvatting.

Wanneer burgemeester Annemarie Jorritsma en wethouder Duivesteijn van Almere in 2012 hadden aangekondigd dat ze samen besloten hadden, namens de gemeente € 150 miljoen te gaan investeren in een pretpark Flevohof 2.0 en ...om vervolgens *te proberen* gedurende 6 maanden exploitatie in 2022 de investering terug te verdienen, dan waren ze waarschijnlijk direct met ziekteverlof gestuurd. Terecht zou de gemeenteraad de vraag gesteld hebben of:

- a. Dit wel een taak was voor de gemeente Almere.
- b. Hadden de politici wel de nodige kennis om een zo'n project te managen.
- c. Was het financiële risico niet veel te groot, omdat er 6 miljoen kaartjes á € 30 moeten worden verkocht om quitte te spelen.

Maar toen beide politici de woorden "*Floriade, Wereldtentoonstelling & Greening*" uitspraken, werden de gemeenteraadsleden betoverd en speelden ze van harte mee in de opvoering van het sprookje "*De nieuwe kleren van de keizer*". Doof voor het feit dat voorgaande Floriade's en vergelijkbare Wereld Expo's miljoenen verlies hadden opgeleverd.

Het sprookje werd al gauw een bittere realiteit toen ook nog bleek dat Jorritsma en Duivesteijn de verkeerde locatie hadden uitgekozen. Hierdoor moest het Groene Hart van Almere verdwijnen; werd de ontwikkeling van het terrein vele miljoenen duurder door o.a. uitkoop van bestaande bedrijven; moet de Floriade bezoeker in 2022 de fijnstof uitstotende A6 oversteken, die met veel lawaai dwars door de tentoonstelling loopt en levert de erfenis van de Floriade niet de miljoenen op die noodzakelijk zijn om alle extra kosten te dekken.

Onwetend over het feit dat zelfs Disney worstelt met de keuze van aansprekende thema's om de verwende recreant te verleiden tot een bezoek, kozen de Almeerse politici voor het thema "Greening". Het beïnvloeden van de kiezer via politieke slogans is een activiteit welke politici kennen. Alleen is het de vraag of de verwende recreant aan dit thema zijn kostbare euro's wil uitgeven, met name als er geen "wow" attracties & shows zijn, die hen in 2022 "betoveren". Aangezien de politici daar niet bij stil hebben gestaan is de verwachting dat er hooguit 1,3 miljoen kaartjes verkocht zullen worden. De kans is dus reëel dat de BV Floriade failliet gaat, ook omdat de coalitie niet oneindig financieel garant wil staan voor verdere verliezen.

Dat er weinig te beleven zal zijn op de Floriade in 2022 is zeker omdat de inzendingen van de tuinbouwsector, elke Floriade steeds in aantal en kwaliteit afnemen. Het is dan ook onbegrijpelijk dat de Almeerse politici akkoord zijn gegaan met de financiële eisen van de Nederlandse Tuinbouw Raad om hun € 10 miljoen te betalen, terwijl men de retourdienst kwantitatief en kwalitatief niet heeft vastgelegd. Op basis van onvolledige informatie heeft de NTR de politici verleidt tot deelname aan een Floriade en wel via een, in de tuinbouwsector bekende methode; "*Treat them as mushrooms; feed them shit and leave them in the dark.*"

Een echt onafhankelijk onderzoek is het enige betrouwbare middel om in 2023 te kunnen vaststellen wat de Floriade 2022 nu precies heeft gekost aan belastinggeld. Politici mogen niet met behulp van politiek bevriende consultants na afloop een rapportje laten produceren over "Hoe succesvol de Floriade 2022 wel niet was". De Vereniging van Nederlandse Gemeenten moet hun leden verbieden een bid uit te brengen, *voordat* alle details van 2022 bekend zijn. Dit om te voorkomen dat een gemeente zich in 2022 opnieuw meldt bij de NTR als kandidaat voor de **Floriade 2032**. Het wordt hoog tijd dat de kiezer weer geloof krijgt in een overheid die rekenschap durft af te leggen voor hun daden. Alleen op die manier kunnen politici zich weer met echt belangrijke lange termijn zaken gaan bezighouden, in plaats van zo'n onzinnig project als een Floriade, welk verouderd concept niet meer past in de 21^e eeuw.

Inleiding

In december 2011 riep de Nederlandse Tuinbouw Raad (NTR), initiatiefnemer van de Floriade en eigenaar van het concept, steden op om zich kandidaat te stellen voor de Floriade 2022. De uiteindelijke “winnaar” moest voor 1 juli 2012 het bidboek hebben ingeleverd. Het is opvallend dat de NTR deze procedure altijd afrondt voor sluiting en bekendmaking van de financiële resultaten van de lopende Floriade. Daarnaast voorziet de NTR de kandidaat-steden ook niet van een onafhankelijke, diepgaande financiële analyse en economische effectrapportage van de 6 vorige Floriade’s. Hierdoor tasten de gemeenteraden van de kandidaat-steden volledig in het duister over wat hun te wachten staat en krijgen politieke bestuurders de kans om hun eigen ego strelend project “binnen te halen”.

Zo ook in 2012, toen burgemeester Annemarie Jorritsma (VVD) en wethouder Adri Duivesteijn (PvdA) vol trots aan de gemeenteraad van Almere meldden, dat zij erin geslaagd waren om deze zogenaamde unieke Wereld Tuinbouw Tentoonstelling na een helse concurrentieslag binnen te slepen. Hierbij “vergeten” ze te melden dat alle andere kandidaat-steden zich al wijselijk hadden teruggetrokken en Almere nog de enig overgebleven kandidaat was voor de Floriade 2022.

De overdonderde raadsleden durfden geen kritiek te uiten en al helemaal niet leden van de VVD en PvdA-fracties. Hun politieke carrière zou ter plekke zijn geëindigd wanneer zij tegen de wil van deze twee machtige partijcoryfeeën zouden zijn ingegaan. Als gevolg hiervan werd het sprookje “De nieuwe kleren van de keizer” letterlijk in de gemeenteraad opgevoerd.

En zo geschiedde het dus dat het college van Almere in de eeuwenoude politieke valkuil trapte. Door Jorritsma en Duivesteijn werden de economische voordelen breeduit geschetst, ondersteund door een rapport van het politiek bevriende Bureau Buiten, waarin de economische spin-off op € 420 miljoen werd geschat. Dat velen werkzaam in de Leisure, Hospitality & Event industrie de getallen van Bureau Buiten geheel ongeloofwaardig vonden en tot niet meer kwamen dan een tiental miljoen euro’s bruto, werd niet gecommuniceerd.

Op het gebied van de verwachte kosten voor de gemeente Almere pasten de beide politiek zeer ervaren bestuurders, de bekende Salamitactiek toe. In aanvang worden de kosten opzettelijk laag gepresenteerd om het project “politiek door de coalitie geaccepteerd” te krijgen. Na instemming zit het college eraan vast, kan men zogenaamd niet meer terug en worden de almaar stijgende extra kosten als salami schijfjes gepresenteerd.

Zelfs wanneer men de kans heeft om van het project af te komen zoals in mei 2020, gaat de raad akkoord met een rapport, waarin de kosten van “stoppen” bewust worden opgehoogd en van “doorgaan” geminimaliseerd. Dat de opstellers van dit rapport politiek geïnstrueerd waren over de gewenste uitkomst was duidelijk, mede omdat geen enkele Nederlandse expert op het gebied van internationale evenementen zoals MOJO, ID&T, RAI of Jaarbeurs was geraadpleegd. Waarschijnlijk uit angst voor de politieke consequenties, omdat bij het advies “stoppen”, de coalitie zou kunnen vallen. Hierbij speelt een rol dat in Almere de PVV een grote en machtige oppositiepartij is, waarmee de gevestigde partijen geen alternatieve coalitie mee willen vormen!

En zodoende ploeteren de politici in Almere maar door met de Floriade, hebben geen benul waar ze mee bezig zijn en ondernemen onzinnige acties die vergelijkbaar zijn met, zoals de Engelsen zo treffend zeggen; “*Moving deckchairs on board of the Titanic.*”

1. Het concept Wereld Tentoonstelling en Floriade.

Want dat er iets goed fout is met het concept Wereld Tentoonstelling Floriade, was bij insiders al langer bekend. Dit werd helemaal duidelijk in 2012 toen zelfs Paul Beck, ex-directeur van de Nederlands grootste en succesvolste themapark De Efteling, er niet in geslaagd was om van de Floriade Venlo een succes te maken, qua bezoekersaantallen en sluitende begroting. Op dat moment hadden alle alarmbellen moeten gaan rinkelen, want dat de Floriade 2012 een fiasco werd, lag niet aan de kennis en kunde van Paul Beck en zijn ervaren team. De oorzaak moet namelijk gezocht worden in geheel andere factoren.

- Het concept Wereld Tentoonstelling is sterk verouderd.

Het concept stamt uit 1851 toen in London de eerste Wereld Tentoonstelling werd gehouden. In die tijd had men niet de huidige communicatie tools en was een tentoonstelling één van de weinige middelen om mensen kennis te laten maken met nieuwste technische uitvindingen zoals locomotieven, auto's, telegraaf, etc. In de decennia daarna hebben nieuwe, veel efficiëntere en goedkopere communicatiemiddelen die taak overgenomen, zoals film, tv, internet, vakbeurzen, congressen, festivals, etc.

In de westerse wereld begon de omslag na het faillissement van de Wereld Tentoonstelling in New Orleans in 1984. De Amerikaanse consument was in de jaren 80 al zo verwend op het gebied van entertainment, dat het onmogelijk bleek gedurende 6 maanden de honderden miljoenen benodigde investeringen in spectaculaire paviljoens, presentaties en shows, terug te verdienen. Na dit fiasco heeft het Amerikaanse congres een wet aangenomen die overheid deelname aan Wereld Tentoonstellingen verbiedt gezien de enorme kosten en negatieve "return on investment". Anders gezegd; om het publiek voor te lichten bijvoorbeeld op het gebied van het thema "Greening" zijn er in de 21^e eeuw veel efficiëntere middelen.

- De concurrentie van de entertainmentindustrie in de 21^e eeuw..

In West-Europa veroorzaakte de komst van Disney Paris in 1992 na een investering van \$5 miljard, een grote omwenteling in de markt. De concurrentiestrijd tussen themaparken nam sterk toe, met als resultaat steeds spectaculairdere en duurdere "wow" attracties. In 2022 is de Europese consument zo verwend dat zij helemaal niet meer warmloopt voor een paar eenvoudig ingerichte paviljoens, drijvende bomen of een arboretum. Daarnaast is men tijdens vakanties reeds op de meest exotische locaties in de wereld geweest of heeft men andere hotspots op het gebied van entertainment bezocht zoals Orlando, Dubai, Singapore, etc. Een Floriade kan in de 21^e eeuw, eenvoudig gezegd niet meer de concurrentie aan met de professionele producten van de internationale entertainment, leisure & events industrie.

Alleen dictatoriale geleide staten zoals China en UAR, die een plek willen veroveren op het wereldtoneel kunnen nog, zonder rekenschap te behoeven af te leggen aan de eigen bevolking, de benodigde miljarden investeren in een 6 maanden durende wereldtentoonstelling. Zo investeerde China in de Wereld Tentoonstelling 2010, € 40 miljard. De fel bekritiseerde Wereld Tentoonstelling in Milaan in 2015 kostte uiteindelijk € 13 miljard! De site van 110ha staat nog steeds te koop voor € 315 miljoen. (Www.theguardian.com). Voor de Wereld Expo Dubai 2022 staat de teller nu al op minimaal \$6 miljard.

*- De beperkte financiële middelen van Almere als organisator van een **Wereld Tentoonstelling**.*

Een kleine stad als Almere met circa 200.000 inwoners en grote tekorten op de begroting, is op geen enkele manier in staat om de miljarden euro's op te hoesten die de organisatie van een echte **Wereld Tentoonstelling** vereist. Dit soort tentoonstellingen dienen gefinancierd te worden door een Rijks Overheid of EU. Niet door een armlastige gemeente in de Flevopolder.

Het mag duidelijk zijn dat de Floriade 2022 op het toneel van **Wereld Tentoonstellingen**, geen enkele rol van betekenis speelt. Elke vergelijking met andere wereldevenementen zoals de teksten van politici op de website van de Floriade 2022 suggereren, is absurd.

Floriade Expo 2022 past in het rijtje met klinkende internationale evenementen zoals de Olympische Spelen (Japan € 12,3 miljard) en het WK voetbal (Qatar € 187 miljard); tekst website Floriade 2022!

-De sterk afnemende interesse van de Nederlandse tuinbouwindustrie in een Floriade.

Het succes van een Floriade t/m 1992 was grotendeels gebaseerd op een, toen nog "enthousiaste" deelname van de tuinbouw aan "The Greatest Flower Show on Earth". Maar in de afgelopen 30 jaar is er veel veranderd in de tuinbouwsector. De productschappen en promotie organisaties van de tuinbouw welke een Floriade financieel ondersteunden zijn opgeheven en veilingen gefuseerd. Tuinbouwbedrijven zijn door schaalvergroting uitgegroeid tot efficiënte mega productie-units welke per jaar voor € 24,5 miljard exporteren. Zij besteden hun promotiebudgetten in 2022 aan consumenten tentoonstellingen in het Midden en Verre Oosten en de jaarlijkse vakbeurzen zoals Hortifair, Greentech, Fruit Logistica, etc.

De Nederlandse tuinbouw heeft op hun thuismarkt niets te vrezen van buitenlandse concurrentie...dus waarom zouden ze geld besteden aan een tuinbouw tentoonstelling, die voornamelijk door Nederlandse consumenten wordt bezocht? Door financieel te participeren in een Floriade, verkoopt de Nederlandse tuinbouwsector in 2022 géén stuk fruit of bloem extra in Nederland!

-Toegenomen concurrentie door tuincentra, gardenfairs en supermarkten.

Op het gebied van de consumenten promotie van tuinbouwproducten ligt het accent tegenwoordig veel meer op de tientallen tuincentra, supermarkten en garden fairs. Hier kan de consument dagelijks bereikt worden; voor een fractie van de kosten in vergelijking met deelname aan een Nederlandse Wereld Tuinbouw Tentoonstelling.

Ook de met de Floriade vergelijkbare consumenten tentoonstellingen, zoals de Internationale Garten Ausstellung (IGA) en Bundesgarten Ausstellung (BUGA) in Duitsland en de International Garden Festivals in de UK hebben te maken met een afnemende interesse van de sector. Al deze "tuinbouw tentoonstellingen" hebben de afgelopen decennia vele tientallen miljoenen euro's extra aan belastinggeld gekost, door stijgende kosten, afnemende participatie tuinbouw en afnemende bezoekersaantallen. Hebben de Almeerse politici nog nooit gehoord van deze evenementen of willen ze de gemeenteraad bewust niet over informeren over de financiële debacles van deze Floriade "zuster tentoonstellingen" in het buitenland?

-Geen keiharde contractuele afspraken tussen de gemeente Almere en NTR met betrekking tot inbreng en onderhoud inzendingen tuinbouw.

De afnemende interesse en participatie van de Nederlandse Tuinbouw sector staat in schril contrast met de houding van de Nederlandse Tuinbouw Raad (NTR), de eigenaar van het Floriade concept. Nerveuze politici welke dolgraag de volgende Floriade willen organiseren accepteren zonder na te denken en verdere informatie in te winnen, de financiële eisen van de NTR en AIPH. Deze bestaat ruwweg uit een cash bijdrage van € 3 miljoen, 1% van de kaartverkoopomzet, een investering in de promotie van *hun* merk Floriade, de gratis beschikking over een kas en tentoonstellingshal van totaal circa 14.000 m², enzovoort. Opgeteld eist de NTR van een gemeente circa € 10 miljoen om een Floriade te “mogen” organiseren. De Almeerse politici dachten dat zij op deze manier de inbreng van de Tuinbouwsector met grootse en prachtige show presentaties ter waarde van tientallen miljoenen euro's te hebben veiliggesteld, maar niets is minder waar.

Want wat moet de NTR voor deze, met belastinggeld betaalde bijdrage, contractueel retour leveren? Concreet niets. Zelfs is niet vastgelegd dat de Nederlandse Tuinbouw Sector verplicht is gedurende 6 maanden in 2022 zoveel m²/ha bollen, bloemen, planten en sierbomen, tentoon te stellen ter waarde van minimaal € X miljoen. Het gevolg is dat het publiek tijdens de Floriade 2022 langs duizenden m² meters kale stukken grasland zal lopen, waar geen bloem of plant te zien is. De Floriade is in de 21^e eeuw echt geen tentoonstelling meer waar de sector met hart en ziel “*gratis en in hun eigenbelang*” aan mee werkt.

Verblind door hun gretigheid om Almere op te stoten in de vaart der volkeren met een Floriade, hebben de politici miljoenen euro's belastinggeld van de burger verkwanseld. Ze hebben zich niet gerealiseerd dat men heeft onderhandeld met een doorgewinterde organisatie, die onderdeel is van de machtigste lobbyorganisaties in de EU; de land- & tuinbouwsector welke jaarlijks 1/3 van de EU-begroting aan subsidie ontvangt. (€ 59 miljard) Op basis van foute en onvolledige informatie heeft de NTR de politici verleid tot deelname aan een Floriade, via een in de tuinbouwsector bekende methode “*Treat them as mushrooms; feed them shit and leave them in the dark!*”

- Afnemende interesse van de Nederlandse overheid en bedrijfsleven om grote bedragen te investeren in Nederlandse Paviljoens op Wereld Tentoonstellingen.

Tussen landen geldt de ongeschreven afspraak van *wederkerigheid* op het gebied van deelname aan elkaars Wereld Tentoonstelling. De Nederlandse deelname aan de Expo in Qatar leidt dus tot de deelname van Qatar aan de Floriade. Het Nederlandse paviljoen op de Expo Milaan was internationaal gezien een aanfluiting en koste slechts € 6 miljoen, waarvan zelfs nog 50% opgebracht moest worden door het bedrijfsleven. Het gevolg van de (terechte!) spaarzame deelname van Nederland aan Wereld Tentoonstellingen is, dat andere landen niet of slechts op zeer bescheiden schaal deelnemen aan Nederlandse Expo's, zoals de Floriade. De meeste buitenlandse paviljoens in 2022 zullen dan ook inhoudelijk weinig te bieden hebben!

Doordat de tuinbouw het laat afweten zal de Floriade Wereld Tuinbouw Tentoonstelling in 2022 inhoudelijk weinig zal voorstellen. In dat kader moet de aanleg van de kabelbaan, een paar paviljoens, arboretum, circulaire bruggen, drijvende bomen en kunstpaviljoen gezien worden als een wanhopige poging, om de bezoeker nog iets te kunnen bieden.

2. De foute locatiekeuze van de Floriade binnen de gemeente Almere.

In de jaren 80 koos de gemeente Zoetermeer als locatie van de Floriade 1992 één aaneengesloten weilandgebied van 120 ha. Het plan was om een Floriade van 70 ha te ontwikkelen boven op het ontwerp van de stadswijk, welke in 1993, hier gebouwd zou gaan worden. Parken, waterpartijen, paden, wegen en nutsinfrastructuur werden zó ontworpen door landschapsarchitect Michiel den Ruijter, dat deze door de Floriade bezoekers, als wel door de latere inwoners van de stadswijk gebruikt konden worden. Dankzij de bekwame technisch directeur van de Floriade 1992, Dick Bosman, bleef na afloop een prachtig aangelegd volwassen parklandschap achter, waarvoor projectontwikkelaars per m2 extra geld wilden betalen om huizen te bouwen. Als gevolg hiervan ontving Zoetermeer Fl. 20.000.000 méer aan grondopbrengst dan begroot voor de Floriade Legacy en waren alle extra kosten ruimschoots terugverdiend. De Floriade 1992 is daardoor de enige Floriade welke in de praktijk niet verliesgevend is geweest. Helaas was in 1992 de opbrengst van de Legacy géén onderdeel van de totale Floriade business case en konden deze inkomsten dus niet officieel verwerkt worden in het financiële eindresultaat. Naar aanleiding van het succes in Zoetermeer is in de business case Floriade 22 wél de Legacy opgenomen. De Almeerse politici hebben op dit punt echter alleen de klok horen luiden, maar niet goed begrepen waar de klepel hing.

Almere beschikt als één van de grootste groeigemeente van Nederland over vele honderden hectaren aaneengesloten grasland welke in de toekomst ontwikkeld kunnen worden als woonwijk. In plaats van een nog niet ontwikkelde “Green site” kozen Jorritsma en Duivesteyn voor de reeds ontwikkelde locatie Weerwater van 60 ha. De meest ongunstige locatie om een Floriade te ontwikkelen, waardoor op 3 onderdelen de kosten van deze Floriade nog veel hoger zullen worden dan bij de vorige.

a. De ontwikkelingskosten van de Floriade locatie Weerwater

Het prachtige natuurgebied Weerwater lag als een Groen Hart midden in Almere en was reeds jarenlang ontwikkeld als een soort Central Park met tal van recreatievoorzieningen voor de inwoners van Almere, zoals een restaurant, camping en jachthaven.

-Pas een paar jaar na de locatiekeuze realiseerden de politici, dat men de bestaande camping, jachthaven en restaurant niet kon integreren in het concept Wereld Tentoonstelling. Om deze fout te herstellen moesten de bedrijven uitgekocht worden, hetgeen inclusief uren van ambtenaren, consultant & juridisch kosten ongeveer € 14 miljoen extra heeft gekost.

-De volgende opgave was het schitterende natuurgebied geschikt te maken als tentoonstellingsterrein en bouwlocatie. Hiervoor moest nieuwe beschoeiing, bruggen en paden aangelegd worden, duizenden bomen gekapt en grond opgehoogd. In vergelijking met de ontwikkeling van een standaard Floriade locatie schatten we deze extra kosten in op € 20 miljoen.

- De politici van Almere hebben nog geprobeerd om een gedeelte van de Floriade aanlegkosten door de schuiven naar Rijkswaterstaat in het kader van de verbreding van de A6. Gelukkig was RWS zo alert om aan te geven dat de komst van een tijdelijke Floriade niets met de verbreding van de A6 te maken heeft en dus ook geen onderdeel is van hun budget van € 9 miljard. De benodigde aanpassing voor de Floriade in de geluidswal en verdieping van de A6 heeft de gemeente Almere zelfs € 10 miljoen extra gekost.

b. De exploitatiekosten van de Floriade op locatie Weerwater

Elke ervaren pretparkexploitant kan zien, aan de hand van de kleurige Floriade artist-impresies, dat het park een nachtmerrie zal zijn op het gebied van operations & kosten controle.

-Op de eerste plaats is de afstand vanaf het station naar de Floriade ingang voor de meeste 55+ bezoekers veel te lang. Zij zullen uitgeput bij de ingang van de Floriade aankomen.

-Op de tweede plaats zullen de exploitatiekosten in 2022 door de oneconomische indeling van het terrein hoog zijn en de gebruikelijke bestedingen op het terrein, lager dan normaal.

-De twee in- en uitgangen, zullen zorgen voor dubbele kosten op het gebied van controle, apparatuur en bewegwijzering. Tevens leidt dit tot omzetverlies op het gebied van interne verkoop. Met name touringcarbezoekers raken in verwarring, zijn bang om te laat terug te zijn bij de bus en besteden daardoor minder.

- De layout van de tentoonstelling in vierkanten, de overbrugging over de A6 en de smalle strook parallel aan de A6, resulteert in kilometerslange paden waarlangs weinig tot niets te beleven is. Dit leidt tot een verminderde “Visitors experience & satisfaction”, lagere besteding, minder herhalingsbezoek en negatieve mond-tot-mond reclame via social media.

-De grid-structuur van de kilometerslange paden op het terrein, zorgt voor hoge kosten voor schoonmaak, onderhoud en bevoorrading.

-De plannen om reeds tijdens opening in 2022 bewoners te huisvesten op het Tentoonstellingsterrein, zal voor hogere bewakingskosten zorgen dan normaal.

Politici zullen waarschijnlijk hun schouders ophalen bij het lezen van het bovenstaande, omdat ze zich niet realiseren dat een winstgevende exploitatie sterk afhankelijk is van het design. Moderne themaparken worden nauwkeurig ontworpen om het hoogste rendement te behalen per m2, tegen de laagste kosten. Alleen dan is een winstgevende exploitatie mogelijk. De kans is dus levensgroot aanwezig dat in 2022 het operationele team van de Floriade niet de gebudgetteerde omzet/winst gaat halen. Dat is dan niet hun te verwijten, maar ligt opgesloten in de foute locatiekeuze door Jorritsma en Duivesteijn.

c. De opbrengst van de Floriade Legacy. Almere Hortus.

De locatie direct grenzend aan de A6 is door fijnstof en verkeerslawaaai eigenlijk geheel niet geschikt voor woningen. Maar om toch te proberen de extra kosten van de Floriade te compenseren zijn in een nieuw scenario nu 1400 extra woningen gepland, bovenop de oorspronkelijke 660. Deze aantallen woningen kunnen alleen gestapeld en in hoogbouw gerealiseerd worden op deze locatie. Almere Hortus wordt op deze manier tot de cm2 volgebouwd, zodat het thema “Greening” alleen in de fantasie van de politici nog aanwezig zal zijn. In tegenstelling tot de Floriade 1992 Legacy zal er ook geen sprake van zijn dat de Floriade 2022 Legacy, **extra** geld per m2 opbrengt voor de gemeente Almere. In tegendeel, zelfs de kosten gemaakt voor de aanleg van het tentoonstellingsterrein zal men niet terugverdienen.

3. Haalt de Floriade 2022 de geprognostiseerde aantallen bezoekers?

De te verwachten bezoekersaantallen zijn een belangrijk onderdeel van de business case en voor een Floriade bestaat deze uit circa 10% zakelijk en 15% plant & tuin hobbyisten. Het merendeel, 75 %, komt voor een leuk dagje uit en zal, ondanks alle pogingen van de directies van 6 vorige Floriade 's, ook in 2022 grotendeels bestaan uit 55-plussers.

Laten we eens gaan kijken naar een aantal factoren welke mede bepalen of de Floriade 2022 de betalende aantallen bezoekers gaat halen, die financieel noodzakelijk zijn.

a. Het educatieve thema "Greening" van de Floriade 2022.

Dit thema is misschien voor politici een correcte en inspirerende slogan, maar in de harde concurrentiestrijd op de dag-attractiemarkt is dit thema totaal ongeschikt om grote aantallen bezoekers te trekken. In de praktijk is de publieke interesse in zogenaamde "educatieve themaparken" laag en bungelen ze vaak onderaan in de top 40 lijst van attractieparkenbezoek. De verwende hedendaagse dagrecreant wil "*fun, experiences, shows & wow attractions*"! Men zal géén hoge entreprijs willen betalen voor een politiek gekleurd "*kleutertje luister*" verhaal over "Greening"! Nogmaals we zeggen niet dat "Greening" niet noodzakelijk is, maar het is géén thema om als pretpark grote aantallen bezoekers mee te trekken!

Daarnaast is het uitermate risicovol om het thema van de 7e Floriade plotseling te veranderen van "Kleurrijke bloemen, bloemkolen & planten show" naar "Greening". Het is alsof je de trouwe Floriade 55+ bezoeker een flesje Coca-Cola presenteert gevuld met Rivella, in plaats van Cola. Dit zal ongetwijfeld leiden tot teleurstelling bij de harde kern van de trouwe Floriade bezoekers, tot negatieve mond tot mond-reclame en minder (herhaling) bezoek.

b. De "wow" attracties ontbreken.

Op de Floriade 2022 is géén enkele attractie gepland op het investeringsniveau wat noodzakelijk is om grote aantallen bezoekers te trekken. Het is noodzakelijk om attracties te hebben, welke met de modernste technieken een unieke "*wow experience*" creëren.

c. De invloed van Corona op bezoekersaantallen.

Door Corona zullen de gebudgetteerde aantallen intercontinentale bezoekers in 2022 niet worden gehaald. Concurrerende themaparken en musea zullen daarom met name op de Nederlandse markt in 2022 agressieve campagnes voeren om het verlies door Corona in 2020 en 2021 goed te maken. Om in zo'n markt, bezoekers te werven met een zwak product als Floriade 2022 zal een grote uitdaging blijken te zijn.

d. De sterk negatieve prijselasticiteit van de vrijetijdsmarkt.

Om de grote verliezen te compenseren is een hoge entreprijs niet mogelijk aangezien de prijselasticiteit in de vrijetijdsmarkt sterk negatief is. Anders gezegd, indien de entreprijs vele euro's hoger gaat liggen, dan bijvoorbeeld de prachtig aangelegde Keukenhof. (€ 19,- in 2021), dan zal het direct ten koste gaan van de aantallen verkochte kaartjes. Daarbij komt nog dat de bezoekers "not amused" zullen zijn wanneer ze ontdekken dat men extra moet betalen voor alle attracties op de Floriade, zoals de kabelbaan, die tot overmaat van ramp ook nog geblindeerd moet zijn om te voldoen aan de eisen van RWS i.v.m. de A6!

e. Negatief imago Floriade in binnen- en buitenland.

Het product Floriade is al lange tijd in verval en dat is niet onopgemerkt gebleven bij touroperators en tuinhobby clubs. *“In my mind, the Floriade doesn't quite measure up anymore with other world-class garden-tourism events such as the U.K.'s Chelsea Flower Show or our own Philadelphia International Flower Show. Most of our hardy band of travelers thought the same thing. Everyone's jaws dropped when we visited the 79-acre Keukenhof bulb garden near Lisse, but I got mostly lukewarm feedback when I asked their opinions on Floriade.”*

Daarnaast is door de blunders van politieke bestuurders de Floriade 2022 ook continue negatief in het nieuws in de media, wat niet zal bijdragen tot hoge bezoekersaantallen.

f. Het ontbreken van grote sponsors.

Het internationale bedrijfsleven participeert niet grootschalig als sponsor in de Floriade te Almere. Feesten & partijen, meetings en congressen van sponsors genereerden bij voorgaande Floriade 's grote aantallen bezoekers. Het ontbreken van grote sponsors betekent dat men in 2022 circa 200.000 bezoekers uit dit segment zal mislopen.

g. Steeds wisselende wethouders en directeuren Floriade BV is een slecht voorteken.

De Floriade portefeuille wordt thans beheert door de vierde wethouder. Maar niet alleen politici sneuvelen op het project, maar ook in de directiekamer van de Floriade BV is het onrustig. Na vertrek van de eerste directeur van de Floriade, een ambtenaar die géén idee had waar ze mee bezig was, putte de buitenwereld in 2018 enige hoop uit de benoeming van Peter Verdaasdonk, een expert uit de Leisure sector met uitgebreide praktijkervaring bij o.a. Disney. Misschien dat het nu toch nog goed zou komen met de Floriade? Maar helaas vertrok hij weer in augustus 2020, murw gebeukt door de onrealistische eisen van de politici. Vervolgens werd weer een ambtenaar aangesteld die, *“de politieke taal spreekt, van wiens brood men eet”* maar die géén enkele praktijkervaring heeft op het gebied van de organisatie en exploitatie van zo'n complex evenement als een Floriade.

Precies de foute beslissing want waar het juist de laatste maanden voor opening op aankomt, is iemand stevig aan *“het roer”* te hebben met brede praktijkervaring, die instinctief en gebaseerd op jarenlange ervaring in de Leisure sector, precies weet wat er gedaan moet en kan worden, om van de Floriade 2022 nog enigszins een zinvol project te maken.

Met de benoeming van een ambtenaar als directeur lijkt misschien de rust in de politiek te zijn wedergekeerd, maar de harde werkelijkheid waarin de Floriade zich in 2022 als pretpark zal moeten bewijzen, zal laten zien dat dit maar tijdelijk is.

Wanneer we alle bovenstaande factoren overzien is het onze slotconclusie dat het zeer twijfelachtig is of de Floriade 2022 wel de gebudgetteerde 2 miljoen bezoekers gaat halen. Onze inschatting is 1,3 miljoen verkochte kaartjes en maximaal 1,5 miljoen bezoeken. De kans is dus groot dat de gemeente Almere de risico reserve van € 13,3 miljoen zal moeten aanspreken ter compensatie van het exploitatietekort.

4. Politici als exploitanten van Pretpark Floriade 2022.

Een villa van 400 m2 op een toplocatie in Almere met 2000 m2 grond kost slechts €150.000,-. Indien een wethouder uit Almere dat tegen u zegt, wat denkt u dan?

Op Funda kunt u snel zien dat de prijs minimaal € 950.000, - moet zijn. Uw gevoel dat de wethouder uit Almere onzin uitkraamde, kunt u als burger dus snel controleren. Hetzelfde geldt voor projectontwikkelaars en aannemers, want die calculeren de bouw van huizen en kantoren aan de hand van zogenaamde kengetallen per m2.

Maar wat kost nu precies de bouw van een Floriade? In Nederland zijn er een tiental experts die de ontwikkeling en bouw van diverse themaparken hebben geleid en u dat zo kunnen vertellen. Op basis van kengetallen uit de themaparken industrie zijn de kosten van een themapark, dat in 2022 circa 2 miljoen betalende bezoeken in 6 maanden moet trekken, *minimaal € 200 miljoen!* Toen wethouder Herrema uit Almere dus riep dat de Floriade 2022 slechts een tiental miljoen euro's ging kosten, wisten insiders al direct dat dit volslagen onzin was.

Zoals reeds gezegd zou de NTR op basis van 6 Floriade 's zeer gedetailleerd de kosten en opbrengst moeten kunnen presenteren van een Floriade. Maar helaas kunnen of willen ze dat niet. Misschien denken ze wel *“hoe minder de politici weten, des te makkelijker het voor ons is om een Floriade te verkopen?”*

Maar dat politici niet precies weten wat een Floriade kost, is ook hun eigen schuld. Sinds gemeenten continue “verrast” worden door de steeds stijgende kosten van een Floriade, is men creatief gaan boekhouden. Ook nu weer in Almere.

Wanneer het maar enigszins kan worden Floriade kosten overgeboekt naar andere gemeentelijke budgetten. Zoals de duizenden uren die ambtenaren aan het project besteden, juridische kosten, consultants, interimmanagers, onteigeningsprocedures, inzet groendienst, locatie ontwikkeling en grondkosten, promotie, representatie, cultuur, enzovoort.

In 2022 zal dat nog verder toenemen met de inzet van openbaar vervoer, bewegwijzering, parkeren, veiligheid & politie, hulpdiensten, enzovoort!

Het is niet voor niets dat veel leden van de zogenaamde Volggroep Floriade van de gemeenteraad Almere het inmiddels hebben opgegeven de uitgaven voor de Floriade te volgen. Het college van Almere speelt namelijk het budgetspel “balletje, balletje” met oppositie, burgers en media, die willen weten waar de werkelijke kosten zijn geboekt.

Na afloop van de laatste 2 Floriade' s durfden de gemeenten ook geen enkele, werkelijk onafhankelijke partij opdracht te geven te onderzoeken wat de Floriade nu echt heeft gekost. De politici wilden dit voor hun zo pijnlijke dossier zo snel mogelijk sluiten en er het liefst nooit meer aan herinnerd worden!

En zo blijft de waarheid over de kosten van een Floriade voor de Nederlandse belastingbetaler verborgen. Maar helaas ook voor integere politici die door gebrek aan betrouwbare informatie geen effectieve oppositie kunnen voeren .

De enige methode die overblijft is op basis van onze ervaring met de vier vorige Floriade's en de schaarse financiële overzichten van de gemeente Almere, in te schatten hoeveel belastinggeld er per januari 2021 reeds in de Floriade 2022 is geïnvesteerd.

Wij komen dan op minimaal € 140 miljoen, inclusief de investeringen van andere gemeenten zoals Dronten, de provincie Flevoland, Rijksoverheid en EU-subsidies.

Er van uitgaande dat er nog circa € 10 miljoen extra subsidie nodig, is dan komen we uit op een totale investering door de overheid in de Floriade 2022 van **€ 150 miljoen**.

Wanneer de politici als exploitant van het Pretpark Floriade 2022 de geïnvesteerde belastinggelden in 6 maanden willen terugverdienen, dan zou men in 2022 circa 6 miljoen Floriade kaartjes moeten verkopen á € 30,-. Zoals reeds is aangegeven is dit absoluut onhaalbaar qua volume en prijs.

In 2023 zal blijken dat de politici op alle fronten hebben gefaald als exploitant van het Pretpark Floriade 2022 omdat;

- a. De Floriade exploitatie een tekort van vele miljoenen zal opleveren
- b. De Floriade Legacy per m2 niets extra's opbrengt. In tegendeel het verlies op de grondexploitatie van de wijk Hortus zal circa € 13,5 miljoen bedragen.
- c. De netto economische spin-off slechts een paar miljoen euro's zal bedragen.

Wat dit laatste betreft is het verbazingwekkend met welke holle en ongeloofwaardige frasen, politici de Floriade 2022 proberen te rechtvaardigen als zogenaamde "aanjager van projecten in Almere". Vele nieuwbouwwijken in Nederland hebben reeds allemaal dezelfde moderne infrastructuur, zoals gepland in Hortus. Dit is dus geen Floriade spin-off.

Ook de bewering dat het Pretpark Floriade 2022 een ongekende financiële economische spin-off zal hebben is een fabeltje. Indien dat waar zou zijn, waarom "omhelst" de politiek dan niet Walibi, Efteling, Duinrell, Lowlands, Ajax, RAI, Jaarbeurs, enzovoort, welke elk jaar vele miljoenen bezoekers creëren? De economische spin-off van de sector moet dan toch gigantisch zijn en een ereplaats krijgen in de CBS-statistieken?

Het zal ons niet verbazen wanneer de Almeerse politici de Corona epidemie als excuus zullen aangrijpen, om in 2023 te proberen te verhullen dat hun wanbeleid de oorzaak is geweest van de enorme financiële verliezen met belastinggeld, in het kader van de Floriade in 2022.

Wanneer ze dat doen, blijkt des te meer dat ze geen enkel verstand van zaken hebben op het gebied van evenementen organisatie en al helemaal niet hebben geluisterd naar alle waarschuwingen sinds 1992.

Al meer dan 30 jaar organiseren professionals in de Leisure industrie geen éénmalige evenementen meer, omdat ze veel te risicovol zijn. Dat ontdekte ook het team van de Floriade 92 toen in 1991 de Irak oorlog begon, het team van 2002 met 9/11 en de Floriade 2012 met de economische crisis. De politici hadden kunnen weten dat de organisatie van een éénmalig evenement zeer risicovol is, net zoals hun collega's in Tokio m.b.t. de Olympische Spelen 2021. In plaats van het Corona virus proberen de schuld te geven moeten ze eerst hun eigen falen onderzoeken als exploitant van het Pretpark Floriade!

5. Dreigend faillissement Floriade BV

Van de 7 Floriade' s is de gemeente Almere de enige die zich **niet** oneindig garant heeft gesteld voor de verliezen van de Floriade BV. Zoals we eerder hebben vastgesteld loopt de BV een grote kans, met aanzienlijke onverwachte kosten te worden geconfronteerd tijdens de bouw en exploitatie van de tentoonstelling. Met name de periode rond de opening is op financieel gebied cruciaal. Door onverwachte uitgaven vlak voor opening is “de schatkist” geheel leeg en bij tegenvallende inkomsten in de eerste weken bestaat er een reële kans op een faillissement van de BV. Veel leveranciers en participerende bedrijven in de Floriade 2022, zoals cateraars zijn zich niet bewust van het risico wat ze in dit geval lopen, want voor de curator zal het faillissement van de BV Floriade een helse en vooral tijdrovende klus worden.

6. Positieve elementen Floriade 2022.

Is er dan niets positiefs te melden over de Floriade 22 Almere? Oh ja zeker.

-Door de heftige discussies over het project in de afgelopen jaren zijn de meest belangrijke knelpunten nu wel boven tafel gekomen. Hopelijk telt een gewaarschuwd politicus voor twee en zou men theoretisch een goed inzicht moeten hebben wat hun te wachten staat.

-Dankzij Peter Verdaasdonk, zijn er deskundige personen aangesteld en bestaat een gedeelte van de staf uit zeer ervaren medewerkers uit de Leisure industrie en tevens hebben de twee adjunct-directeuren hun sporen verdiend bij vorige Floriade' s. Door hun inbreng zou de schade veroorzaakt door de onkunde van politici en ambtenaren eventueel beperkt kunnen blijven...mits naar hen geluisterd wordt!

-Het inhaaleffect veroorzaakt door Corona lock-down zou in 2022 voor meer bezoek uit de nabuurlanden aan Nederland kunnen zorgen. De locatie van de Floriade, vlak bij het Nederlandse toeristische centrum Amsterdam, is uitstekend en “in een volle vijver is het in 2022 misschien beter vissen”, maar dat zullen er hooguit een paar tienduizenden extra zijn.

-De Floriade zal zeker voor enige economische spin-off zorgen. Er zullen absoluut een paar bedrijven zijn die in 2023 kunnen aangeven, dat ze door de Floriade meer omzet hebben gehad. Maar dat zal hooguit een tiental miljoen euro's **bruto** zijn.

Netto houdt het bedrijfsleven hier slecht een paar miljoen aan over, welke beter als subsidie door de overheid uitbetaald had kunnen worden in plaats via een Floriade project. In dit kader zullen er ook een tiental “kansarme personen” aan een vaste baan geholpen zijn. Maar niet de honderden zoals voorspeld.

-De bekendheid van het merk Almere zal gestegen zijn. De vraag is alleen wel of het merk Almere positief of negatief is geladen door de Floriade 2022.

Slotopmerking en de Floriade 2032.

De gebeurtenissen in Washington DC zijn symptomatisch voor wat er kan gebeuren indien kiezers hun vertrouwen verliezen in de politiek. Laten we niet denken dat dit een typisch Amerikaans fenomeen is, want ook in Nederland zien we dat dit proces gaande is. Burgers die hun vertrouwen verliezen in de overheid in verband met aardbeving schade door de gaswinning in Groningen, de late start van de inenting tegen Corona, enzovoort. Niet voor niets is het voltallige kabinet opgestapt na de affaire van de Kinderopvangtoeslag om zodoende te proberen het vertrouwen van de kiezer in de politiek te herstellen.

Politici hebben het zwaar tegenwoordig en krijgen niet meer het respect dat ze eigenlijk verdienen. Deuren van politici worden beklad en boeren blokkeren uit protest met trekkers overheidsgebouwen. Dit alles is een teken aan de wand en een gevaarlijke ontwikkeling welke uiteindelijk het democratische proces ondermijnt.

Het wordt hoog tijd dat we ons gaan bezinnen en afvragen of ons democratische systeem niet aan een grondige herziening toe is. De kiezer weer geloof krijgt in het democratische proces zodat politici zich ook weer met lange termijn issues bezig kunnen houden, in plaats met alleen maar met de waan van de dag en onzinnige projecten zoals een Floriade.

Misschien moet de les van de Floriade voor politici wel zijn: “Schoenmaker blijf bij je leest”. Je loopt als politicus toch ook niet een operatiekamer binnen en begint zonder enige kennis te opereren? Waarom denk je dan wel een pretpark te kunnen ontwikkelen en exploiteren?

De politiek heeft zich ook nooit gerealiseerd dat zij met behulp van een investering van € 150 miljoen belastinggeld in een Floriade Pretpark, een oneigenlijke concurrentiestrijd is gestart met de eigenaren van themaparken zoals Burgers Bush, Walibi, Keukenhof en Efteling!

De gift van € 15 miljoen van EZ aan de BV Floriade is tevens een klap in het gezicht van deze ondernemers, met name nu de sector het door Corona al zo moeilijk heeft en nauwelijks enige ondersteuning krijgt van de overheid.

Op dit moment zijn onafhankelijke parlementaire onderzoeken het enige betrouwbare middel om de waarheid boven water te krijgen. Zo ook straks bij de Floriade 2022. Politici mogen niet met behulp van bevriende consultants, een rapportje laten produceren over “Hoe succesvol de Floriade 2022” wel was. Wil men het vertrouwen van de burger in de politiek herstellen en behouden, dan dient er in 2023 een onafhankelijke studie gedaan te worden naar alle aspecten van de Floriade 2022.

Tevens dient de Vereniging van Nederlandse Gemeenten hun leden te verbieden een bid uit te brengen voor de Floriade 2032, voordat alle details van 2022 bekend zijn. Dit om te voorkomen dat een gemeente zich in de zomer van 2022, zich vol enthousiasme weer voor het karretje van de NTR laat spannen, omdat zij zonder enige kennis van zaken, heel graag de **Floriade 2032** wil organiseren!

Ik heb dit stuk geschreven als bezorgde burger, niet verbonden aan een politieke partij. Ook niet uit rancune tegen de NTR, die zich als lobbyorganisatie voor de tuinbouw voortreffelijk inzet. De vraag is alleen of de belangen van de burger in de 21^e eeuw nog steeds parallel lopen met die van de tuinbouwsector! We denken van niet!